

makar se radilo o minutima. Raskomoti se i sedi, bilo je prvo što bi mu rekla. On je imao običaj, kad se raskomoti i sedine, da kaže: pričaj mi!

I tako su oni sedeli u kuhinji i razgovarali. Ona mu je, kad je bila načito raspoložena, pričala svoje doživljaje iz vremena kad se još nisu poznavali. Često su, tu u kuhinji, zajedno večerali, uz obavezan čaj, a u izuzetnim prilikama pili su pivo. On joj je govorio da je pušenje štetno, pa je ona gasila cigaretu već posle nekoliko dimova, i više nije pušila za sve vreme dok su bili zajedno. Oni su veoma retko odlažili na večeru u restoran. Ona se rado sećala večere za njegov rodendan u restoranu V. Pili su crno vino, slušali muziku, i on je bio toliko raspoložen da je zapalio cigaretu, mada ne puši.

Posle večere odlazili su u sobu i uključivali televizor. Ona bi »ogledala« s njim samo početak programa i vraćala se u kuhinju da pere posude. Ništa joj nije toliko smetalo kao prljavi sudovi i nerđ u kuhinji. Uvek se sa zadovoljstvom prihvatala posla i unapred se radovala čistom i izbrisanim posudu. Čak i kad bi je on molio da ostane u sobi i gleda s njim film, nije mogla da mu učini po volji. Odlazila je u kuhinju da, ipak, najpre raspremi i opere posude. Kupovala je najbolje deterdžente i imala ih je uvek u rezervi. Ako bi se u toku filma desila neka zanimljiva scena, on ju je zvao da vidi, a ona bi brzo ostavljala posao i, često s vlažnim rukama i krpom za posude, dotčrala bi u sobu. Tada su se zajednički određivali i uzajamno komentarisali film. On bi je tada pitao: imaš li još mnogo posla? Ne, nemam, odgovarala je ona i užurbano se vraćala u kuhinju da završi spremanje.

Rastajali su se kad bi se završio televizijski program. Već po navici, pratila ga je do stepeništa. Usput su se dogovarali ko će se

kome prvi javiti, i kada. I nije se dešavalo, ni jednom ni drugom, sem u izuzetnim situacijama, da iznevare dogovor.

Najzad, početkom jeseni rešili su da odjedno na odmor. Na more. Oni nisu podnosići letnje turističke gužve i nisu baš mnogo marili za »prženje na suncu. Pre svega, želeli su da se odmore i da budu što više sami, a uostalom na moru je i u jesen lepo vreme. U malom i tihom mestu iznajmili su stan s kuhinjom, kupatilom i velikom terasom. Bili su sami i to ih je radovalo. Ceo komfor s televizorom bio im je na raspolažanju. Budili su se kasnije nego obično. Za vreme doručka, koji je on pripremao, gledali su kroz otvoren prozor more. Posle doručka pili su kafu na terasi, okruženo čempresima, na prijatnom jesenjem suncu. Ona je na tacni unosila prljave šolje u kuhinju. Prala ih je pod toplim mlazem vode, s posudem koje je ostalo posle doručka. On je za to vreme čitao ilustrovane revije, jer, eto, na odmoru je pa može nešto i da pročita. Ručak su pripremali zajednički, i bez suvišnih dogovaranja, radili su tako kao da je svako već unapred znao svoj deo posla. On je postavljao sto i sekao hleb, a ona je donosila jelo i salate. Odmaraći su se posle ručka, svako na svom kauču, i razgovarali: imamo divno vreme, kod nas je sigurno kiša, jesen je. Jeste, vreme je lepo, rekao bi on. Svaki dan imamo sunca, zaista bolji odmor, nismo mogli zamisliti u ovu dobu godine! Kod nas pada kiša, sigurno!

Predveče su, opet, sedeli na terasi i gledali svet koji se šetao pored obale. Ponekad su i oni išli da prošetaju, ali nisu hteli ni s kima da se upoznaju, niti da svraćaju u restorane. (Neki značajniji događaji koji bi se ovde mogli spomenuti i ispričati, u toku nijihovog odmora nije bilo. I neminovno, odmor se bližio kraju, baš kao i ova priča.)

Kad su počeli da se pakuju, ona je rekla da joj je žao što ne mogu bar još nekoliko

dana da ostanu na odmoru. A poneli su toliko stvari (neupotrebljavanih)! Njen kofer, prepun haljinama, cipela, tašni, kostima, džempera itd. Njegov kofer, veći od njenog, takođe prepun: košulja, jakni, letnjih i zimskih, pantalone (jedne sasvim nove, za svečane prilike, kupljene pred sam polazak na more), zatim, knjiga i časopisa (nečitanih i neotvaranih) i drugo. Dodatne pakete suvišno je spominjati, sem, recimo, svečanog odela (neoblaženog), okačenog u kolima iza prednjih sedišta. Naravno, nosili su i foto-aparat, ali su se slikali tek u povratku, na usputnim mestima gde su se odmarali.

Kao što su i predviđali, kod kuće ih je dočekalo lošo vreme: kiša i veter. Nemoj se raspakivati pre nego što upališ peć, rekao je on na rastanku. Zamisli kakvo smo divno vreme imali na moru, i to u ovo doba godine. Ah, da smo mogli ostati još koji dan, uzdisala je ona i pratila ga do stepeništa.

Sutradan javio joj se telefonom i pitao je kako je spavala. Javio se, zatim, i njihovim zajedničkim prijateljima, i kad su ga oni pitali kako im je bilo na moru, svima je rekao da su se proveli odlično. Vreme je bilo divno, prosto neverovatno za ovo doba godine; bilo je svaki dan sunca... Istina, noću je bilo nešto hladnije, ali imali smo peć, tako da smo se, sve u svemu, dobro proveli, i naravno, odmorili se, što je najvažnije...

(Spustite slušalicu, imate međugradsku vezu...)

E, sad, dragi čitaoče, ako si izdržao do kraja, i nisi zaspao, iz sveg srca ti želim da to što pre učiniš (ako je hladno, u toploj sobi svakako, na toplo, širokom kauču), da se ti dobro odmoriš! Dok ti spavaš, ja ŠU SMIŠLJATI novu priču. Ne boj se, neće biti dosadna! Obećavam ti to, i preporučujem ti da nikako ne odustaneš od čitanja. Pokušaj bar još jednom, nećeš se pokajati! Naravno, pre toga, svakako se odmori! Želim ti laku noć!

uz ovaj broj

Sedamdesete godine u književnosti Vojvodine bile su, u vrlo povoljnim društvenim okolnostima, jedan od najdinamičnijih perioda, karakteristične po širokom i otvorenom interesu za umetnost i umetničku praksu u najširem smislu. Ne samo da se u tom periodu pojavljuje veliki broj mlađih stvaralaca, i ne samo da se intenzificiše međusobna razmena iskustava i rezultata među književnostima svih naroda i narodnosti Vojvodine i Jugoslavije, nego se, istovremeno, ta otvorenost očituje i u prisustvu najreprezentativnijih primera iz svetske književnosti, posebno na stranicama časopisa i listova. Takođe, obnavlja se interes i za takozvanu klasičku evropsku i rusku avangarde između dva rata, kao i interes za najnovije rezultate književno-kritičke, teorijske i filosofske misli. Sve je to, naravno, imalo uticaja na to da se razvije složena i dinamična praksa u okviru koje se stvara jedan nedovoljno obrázložen, ali spontani program, upućen na to da se preispitaju izvesne strukture i vrednosti tradicionalne umetnosti i da se iznađu mogućnosti za stvaranje modernih i avangardnih koncepta. Otisci tog »prevratničkog pisma«, razasuti po stranicama časopisa, listova i knjiga, još uvek su nedovoljno kritički i teorijski istraženi. Između ostalog, i naša je namerna, u povodu ovog projekta, da pokušamo da pokrenemo taj izostali dijalog. Naravno, pored izvesnih radikalnih oblika tog pisma — stvorenog u dijalogu sa mnoštvom smislova i konstanti jednog vremena — počev od konceptualne umetnosti, konkretne poezije, semantičke poezije, meta poezije itd., paralelno se razvijaju i neki tradicionalniji vidovi književnosti.

No, u ovoj maloj belešci sigurno nećemo moći, niti nam je namerna, da apsolviramo tu mnogostruku i raznenu avanturu modernog pisma. Ovaj tematski broj je posvećen, pre svega, generaciji književnih stvaralaca koja se pojavila sedamdesetih godina u SAP Vojvodini i

nijihovim novim i neobjavljenim tekstovima. Želeli smo na taj način da na stranicama »Polja« predstavimo što veći broj autora koji su, u prozi ili u poeziji, u tom periodu objavili svoje knjige i na izvestan način оформili svoj izraz i stekli određenu afirmaciju. Upućen na nove tekstove, i ovako formiran, ovaj izbor - oslobođen pritiska strogog antologičarskog uma koji uglavnom računa s tim da u jednu razudenu praksu pisma projektuje svoju strast za klasifikovanjem i hijerarhizacijom — ima samo jednu malu pretenziju da pomudi trenutnu sliku. Naravno, to ne znači da je izbor sačinjen bez izvesnih unutrašnjih kriterijuma, kao ni to da je bez ambicije da prevaziđe jedan od mogućih zapleta koji samo slučaj može da nam priredi.

Vrlo je teško u generacijskim podelama povući preciznu demarkacionu liniju, tek i ovim povodom morali smo računati sa uobičajenim odstupanjima, tako da su u ovaj broj uključeni autori koji su rođeni zaključno sa 1947. godinom, a uključena je i nekolicina autora rođenih 1946. godine. Njih smo pozvali da daju svoje priloge zbog toga što je njihova pojava, po našem mišljenju, u više smislova neodvojivo vezana za sedamdesete godine.

Priloge je dalo šezdeset pet autora, koji su u toku sedamdesetih godina objavili knjige, a ova činjenica, recimo i to, govori o zaista izraženom interesu vojvodanskih izdavača za novu generaciju. U svemu tome veliku ulogu su odigrali i časopisi, a pomenućemo, bez lažne skromnosti, da su i »Polja« u podršci mlađim stvaraocima i modernoj književnosti da'a značajan doprinos.

Na kraju da kažemo da su u pripremi ovog broja, pored članova uredništva, nezaobilazan ideo dali: Vicko Arpad, Jozef Klačik, Ilieana Ursu, Mihail Ramač i Radmila Gikić.